

POSEBNOSTI SPOLNEGA CIKLUSA PRI PSICAH

Za razliko od drugih domačih živali spadajo psice med ti. **diestrične živali**, pri katerih se estrus (gonjenje, pojatev) pojavlja le **dvakrat letno**, spomladi in jeseni. Celoten spolni ciklus traja torej okrog šest mesecev, sama pojatev pa približno tri tedne. Za razplod so psice sposobne do visoke starosti.

Psice **spolno dozoriijo med sedmim in devetim mesecem**, redkeje v šestem oziroma po devetem mesecu starosti. Takrat za vzrejo še niso primerne, ker duševno in telesno še niso povsem razvite. Po slovenskih kinoloških standardih morajo biti psice in psi ob prvi paritvi stari najmanj 18 mesecev, za vzrejo pa jih lahko uporabljamo do dopolnjenega osmega leta starosti. **Spolni ciklus** pri psici lahko razdelimo v štiri obdobja, in sicer predgonjenje (proestrus), pravo gonjenje (estrus), obdobje, ki sledi pravemu gonjenju in ga strokovno imenujemo diestrus, ter čas, ko žival ni spolno aktivna ali anestrus. S starostjo lahko postanejo gonjenja redkejša in neredna, vendar spolni ciklus ne presahne vse do smrti psice.

Pomemben del spolnega ciklusa psice je **estrus (gonjenje, pojatev)**. Večina psic se goni dvakrat, vendar pa je skoraj tretjina takšnih, ki se gonijo le enkrat letno. Največ psic je v estrusu v mesecu **februarju**, nekoliko manj pa se jih goni marca, aprila, maja in v juliju. V poletnih mesecih (med junijem in septembrom) sledi nekakšen premor, v drugi polovici leta pa največ estrusov beležimo v mesecu **oktobru**, nekoliko manj pa potem vse do januarja.

Tabela 1: Obdobja spolnega ciklusa pri psicah

OBDOBJE	TRAJANJE	ZNAČILNOSTI
Predgonjenje (proestrus)	povprečje 7 - 9 dni (od 2 do 27 dni)	začetek gonjenja, zunanje spolovilo je zelo nabreklo s krvavim izcedkom, psica privlači pse, vendar se ne pusti zaskočiti
Pravo gonjenje (estrus)	povprečje 4 - 8 dni (od 3 do 21 dni)	psica je pripravljena na spolni akt, pogosteje urinira, kaže ti. privolitveni refleksi, zunanje spolovilo postaja manj nabreklo, izcedek pa vodenast, svetlo rdeč in pojema, ovulacija nastopi običajno 2. dan estrusa
Diestrus	povprečje 4 - 6 tednov	psica ne sprejme več samca, sramnica se skrči na normalno velikost, hormonski status je v tem času tudi pri nebregjih psicah enak kot pri brejih (visoka raven progesterona), lahko prihaja do lažne brejosti
Anestrus	različno (v povprečju okrog 4 mesece)	spolna neaktivnost med ciklusi

Za **začetek gonjenja** štejemo dan, ko se prične iz spolovila psice izločati **krvav pojatveni izcedek**. Ker so nekatere psice zelo čiste, utegnemo imeti z ugotavljanjem začetka gonjenja kar precejšnje težave. Pomagamo si lahko tako, da v dneh, ko pričakujemo začetek estrusa, preverjamo pričetek krvavitve z mehkih belim papirnatim robčkom. Sicer pa poleg krvavega izcedka nakazuje začetek gonjenja tudi **nabreklost in pogosto lizanje zunanjega spolovila**. Pojatveni izcedek, ki se na tleh ne strjuje, je sprva gost in temno rdeč, kasneje pa postaja čedalje bolj voden, svetlo rdeč in pojema.

Slika 1: Zunanje spolovilo psice v obdobju predgonjenja (proestrusa)

Bližajoče se gonjenje že nekaj dni prej naznanja tudi **obnašanje psice**. V tem obdobju običajno postane samica:

- nemirna
- neubogljiva
- pretirano se prilizuje
- popušča ji agresivnost
- rada se potepa

Zaradi izločanja feromonov z urinom jo začnejo samci oblegati že v obdobju predgonitve. Ko začne pojatveni izcedek pojemati in sramnica postajati bolj ohlapna, preide predgonjenje v **pravo gonjenje (estrus)**. Šele takrat postane psica godna za paritev - pokaže ti. privolitveni refleksi in dovoli zaskok samca. Običajno se to zgodi **med 9. in 14. dnevom (največkrat 12. dan) od pričetka proestrusa oziroma začetka pojavljanja krvavega pojatvenega izcedka**.

Brejest pri psih traja od 58 do 70, v povprečju pa 63 dni. S pomočjo ultrazvoka jo lahko potrdimo ali ovržemo od 28. dneva po paritvi dalje.